

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2017 m. birželio 13 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — SESV 143 straipsnis — Valstybės narės einamųjų mokėjimų balanso sunkumai — Europos Sąjungos finansinė pagalba — Europos Sąjungos ir pagalbą gaunančios valstybės narės sudarytas susitarimo memorandumas — Socialinė politika — Vienodo požiūrio principas — Nacionalinės teisės aktai, kuriais draudžiama kartu gauti ir senatvės pensiją, ir darbo užmokestį už darbą viešojoje institucijoje — Skirtingas asmenų, kurių mandato trukmė numatyta konstitucijoje, ir karjeros teisėjų vertinimas“

Byloje C-258/14

dėl *Curtea de Apel Alba Iulia* (Alba Julijos apeliacinis teismas) 2014 m. balandžio 3 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2014 m. gegužės 26 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Eugenia Florescu,

Ioan Poiană,

Cosmina Diaconu (kaip Mircea Bădilă paveldėtoja),

Anca Vidrighin (kaip M. Bădilă paveldėtoja),

Eugenia Elena Bădilă (kaip M. Bădilă paveldėtoja),

prieš

Casa Județeană de Pensii Sibiu,

Casa Națională de Pensii și alte Drepturi de Asigurări Sociale,

Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale,

Statul român,

Ministerul Finanțelor Publice

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurių sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotojas A. Tizzano, kolegijų pirmininkai R. Silva de Lapuerta, J. L. da Cruz Vilaça, E. Juhász, M. Berger, A. Prechal ir E. Regan, teisėjai A. Rosas, A. Borg Barthet (pranešėjas), M. Safjan, D. Šváby ir E. Jarašiūnas,

* Proceso kalba: rumunų.

generalinis advokatas Y. Bot,

posėdžio sekretorė V. Giacobbo-Peyronnel, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2016 m. spalio 11 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- E. Florescu ir I. Poiană taip pat C. Diaconu, A. Vidrighin ir E. E. Bădilă, kaip M. Bădilă paveldėtojų, atstovaujamo advokato D. Târșia,
- *Casa Județeană de Pensii Sibiu* (Sibiu regioninė pensijų kasa, Rumunija), atstovaujama D. Aldea ir I. Stan,
- Rumunijos vyriausybės, atstovaujamos R. H. Radu, A. Wellman ir M. Bejenar
- Graikijos vyriausybės, atstovaujamos K. Georgiadis ir S. Papaioannou,
- Vengrijos vyriausybės, atstovaujamos M. Z. Fehér,
- Europos Komisijos, atstovaujamos J.-P. Keppenne, H. Krämer, I. Rogalski ir L. Nicolae,

susipažinęs su 2016 m. gruodžio 21 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl ESS 6 straipsnio, SESV 110 ir 267 straipsnių, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 17, 20, 21 ir 47 straipsnių, 2009 m. birželio 23 d. Bukarešte ir Briuselyje sudaryto Europos bendrijos ir Rumunijos susitarimo memorandumo (toliau – susitarimo memorandumas), teisinio saugumo principo, veiksmingumo ir lygiavertiškumo principų ir 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyvos 2000/78/EB, nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus (OL L 303, 2000, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 79), 2 straipsnio 2 dalies b punkto išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant Eugenia Florescu, Ioan Poiană, taip pat Cosmina Diaconu, Anca Vidrighin ir Eugenia Elena Bădilă, kaip Mircea Bădilă paveldėtojų, ginčą su *Casa Județeană de Pensii Sibiu* (Sibiu regioninė pensijų kasa, Rumunija), *Casa Națională de Pensii și alte Drepturi de Asigurări Sociale* (Nacionalinė pensijų ir kitų socialinio draudimo teisių kasa, Rumunija), *Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale* (Darbo, šeimos ir socialinės apsaugos ministerija), *Statul român* (Rumunijos valstybė) ir *Ministerul Finanțelor Publice* (Finansų ministerija, Rumunija) dėl teisės į senatvės pensiją.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Reglamentas (EB) Nr. 332/2002

3 2002 m. vasario 18 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 332/2002 dėl priemonės, teikiančios vidutinės trukmės finansinę pagalbą valstybių narių mokėjimų balansams, sukūrimo (OL L 53, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 10 sk., 3 t., p. 81), iš dalies pakeistame 2009 m. gegužės 18 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 431/2009 (OL L 128, 2009, p. 1) (toliau – Reglamentas Nr. 332/2002), nustatyta SESV 143 straipsnyje numatytam savitarpio pagalbos priemonei taikoma tvarka.

4 Šio reglamento 1 straipsnyje numatyta:

„1. Įsteigiama Bendrijos vidutinės trukmės finansavimo priemonė, suteikianti galimybę suteikti paskolas vienai ar kelioms valstybėms narėms, kurios susiduria su einamųjų mokėjimų balanso ar kapitalo judėjimo sunkumais ar kurioms kyla tokių rimtų sunkumų grėsmė. [Ši] Bendrijos [priemonė] gal būti taikoma tik šalims, neįsivedusiems euro.

Pagal šią priemonę valstybėms narėms suteikiamų dar nepanaudotų paskolų suma apribojama iki 12 milijardų eurų dydžio pagrindinės sumos.

2. Tuo tikslu pagal Tarybos sprendimą, priimtą vadovaujantis 3 straipsniu ir pasitarus su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, Komisijai suteikiami įgaliojimai Europos bendrijos vardu sudaryti sutartis dėl skolinimosi kapitalo rinkose ar sutartis su finansinėmis institucijomis.“

5 Šio reglamento 3 straipsnyje įtvirtinta:

„1. Taryba gali įgyvendinti vidutinės trukmės finansinės pagalbos priemonę, jei tai inicijuoja:

- a) Komisija, veikdama pagal Sutarties 119 straipsnį ir susitarusi su valstybe nare, siekiančia gauti Bendrijos finansavimą;
- b) valstybė narė, kuri susiduria su einamųjų mokėjimų balanso ar kapitalo judėjimo sunkumais ar kuriai kyla tokių rimtų sunkumų grėsmė.

2. Valstybė narė, siekianti gauti vidutinės trukmės finansinę paramą, aptaria su Komisija savo finansinių poreikių įvertinimą ir Komisijai bei Ekonomikos ir finansų komitetui pateikia perspektyvinės programos projektą. Taryba, išnagrinėjusi padėtį suinteresuotojoje valstybėje narėje ir prie jos paraiškos pateiktą perspektyvinę programą, paprastai tame pačiame posėdyje priima sprendimą:

- a) dėl paskolos ar tinkamos finansinės priemonės suteikimo, jos dydžio ir vidutinės trukmės;
- b) dėl ekonominės politikos sąlygų, susietų su vidutinės trukmės finansine parama, siekiant atkurti arba užtikrinti tvarią mokėjimų balanso padėtį;
- c) dėl paskolos arba finansavimo priemonės, kuri paprastai išmokama arba kuri panaudojama dalimis, suteikimo būdų; kiekvieną sumos dalį leidžiama panaudoti patikrinus rezultatus, pasiektus įgyvendinant nustatytus programos tikslus.“

6 Reglamento Nr. 332/2002 3a straipsnyje nustatyta:

„Komisija ir suinteresuotoji valstybė narė sudaro susitarimo memorandumą, kuriame išsamiai išdėstomos pagal 3 straipsnį Tarybos nustatytos sąlygos. Komisija susitarimo memorandumą pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai.“

Sprendimai 2009/458/EB ir 2009/459/EB

7 2009 m. gegužės 6 d. Tarybos sprendimo 2009/458/EB dėl savitarpio pagalbos Rumunijai skyrimo

(OL L 150, 2009, p. 6) 1 straipsnyje numatyta, kad Sąjunga Rumunijai suteikia savitarpio pagalbą pagal SESV 143 straipsnį. Be to, 2009 m. gegužės 6 d. Tarybos sprendimu 2009/459/EB dėl Bendrijos vidutinės trukmės finansinės pagalbos skyrimo Rumunijai (OL L 150, 2009, p. 8) Europos Sąjunga suteikia Rumunijai vidutinės trukmės paskolą, kuri neviršija 5 mlrd. EUR.

8 Sprendimo 2009/459 2 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Pagalbą Komisija administruoja taip, kad atitiktų Rumunijos įsipareigojimus ir Tarybos rekomendacijas, visų pirma šaliai skirtas rekomendacijas, susijusias su nacionalinės reformų programos ir konvergencijos programos įgyvendinimu.

2. Komisija, pasikonsultavusi su [Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu], su Rumunijos valdžios institucijomis suderina su finansine pagalba susietas specialias ekonominės politikos sąlygas, kaip nustatyta 3 straipsnio 5 dalyje. Tos sąlygos išdėstomos susitarimo memorandume, atsižvelgiant į 1 dalyje nurodytus įsipareigojimus ir rekomendacijas <...>“

9 Sprendimo 2009/459 3 straipsnio 5 dalis išdėstyta taip:

„Kiekviena tolesnė dalis išmokama remiantis tuo, kad būtų tinkamai vykdoma naujoji Rumunijos Vyriausybės ekonominė programa, kuri bus įtraukta į Rumunijos konvergencijos programą ir nacionalinę reformų programą, ir ypač specialios ekonominės politikos sąlygos, išdėstytos susitarimo memorandume, *inter alia*, tai yra:

- a) priimti aiškiai apibrėžtą vidutinės trukmės fiskalinę programą, skirtą iki 2011 m. sumažinti valdžios sektoriaus biudžeto deficitą iki žemesnio už Sutartyje nustatytą pamatinę vertę (3 % [bendrojo vidaus produkto] BVP) lygio;
- b) priimti ir vykdyti 2009 m. pataisytą biudžetą (iki antrojo 2009 m. ketvirčio), kuriame siekiama, kad valdžios sektoriaus deficitas būtų ne didesnis kaip 5,1 % BVP pagal [nacionalinių ir regioninių sąskaitų sistemą] ESS 95;
- c) sumažinti nominaliąsias viešojo sektoriaus darbo užmokesčio išlaidas, palyginti su 2008 m., atsisakant 2009 m. suplanuoto viešojo sektoriaus darbo užmokesčio padidinimo (iš viso 5 % nominaliąja verte) (arba atitinkamai dar sumažinti darbuotojų skaičių) ir sumažinant viešojo sektoriaus darbuotojų skaičių, įskaitant tik vieno iš septynių išeinančių darbuotojų pakeitimą;
- d) toliau mažinti prekių ir paslaugų išlaidas ir subsidijas valstybės įmonėms;
- e) tobulinti biudžeto valdymą priimant ir įgyvendinant privalomą vidutinės trukmės fiskalinę sistemą, nustatyti biudžeto peržiūrų metines ribas, įskaitant fiskalines taisykles, ir įsteigti fiskalinę tarybą, kuri vykdytų nepriklausomą profesionalią priežiūrą;

- f) reformuoti viešojo sektoriaus atlyginimų sistemą, be kita ko, suvienodinant ir supaprastinant darbo užmokesčio skales ir reformuojant premijų sistemą;
- g) reformuoti pagrindinius pensijų sistemos parametrus: pereiti prie pensijų indeksavimo pagal vartotojų kainas, o ne pagal darbo užmokestį, laipsniškai keisti pensinį amžių, ypač moterų, daugiau, nei numatyta šiuo metu suderintuose planuose, ir laipsniškai įvesti pensijų įmokas viešojo sektoriaus darbuotojų grupėms, kurioms šiuo metu tokios įmokos netaikomos;

<...>“

Susitarimo memorandumas

- 10 Pagal susitarimo memorandumo 5 punktą kiekviena Sąjungos Rumunijai suteikiamos finansinės pagalbos dalis bus pervedama, jeigu bus tinkamai įgyvendinama Rumunijos vyriausybės ekonominė programa. Susitarimo memorandumo 5 punkto a papunktyje tarp sąlygų, reikalingų, kad būtų suteikta ši pagalba, numatyta ši: „sumažinti nominaliąsias viešojo sektoriaus darbo užmokesčio išlaidas“, o to paties punkto b papunkčio ketvirtoje pastraipoje nurodyta, kad, „siekiant ilgalaikėje perspektyvoje gerinti viešųjų finansų padėtį, reikia reformuoti svarbiausius pensijų sistemos parametrus“.
- 11 Šio susitarimo memorandumo 5 punkto d punkte „Struktūrinė reforma“ pateikiamos rekomendacijos, susijusios su priemonėmis, kuriomis siekiama gerinti viešojo administravimo veiksmingumą ir efektyvumą, gerinti viešojo administravimo kokybę įvairiose srityse, be kita ko, kiek tai susiję su sprendimų priėmimo struktūromis, institucijų atsakomybės sričių pasidalijimu, pagrindinių ministerijų vidaus veiklos organizavimu, taikymo sritimi ir atsakomybės sritimis, susijusiomis su personalo pakankamumu ir žmogiškųjų išteklių valdymu.

Direktyva 2000/78

- 12 Pagal Direktyvos 2000/78 1 straipsnį ja siekiama nustatyti kovos su diskriminacija dėl religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus siekiant valstybėse narėse įgyvendinti vienodo požiūrio principą.
- 13 Šios direktyvos 2 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Šioje direktyvoje „vienodo požiūrio principas“ reiškia, kad dėl kurios nors iš 1 straipsnyje nurodytų priežasčių nėra jokios tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos.

2. Šio straipsnio 1 dalyje:

- a) tiesioginė diskriminacija yra akivaizdi tada, kai dėl bet kurios iš 1 straipsnyje nurodytų priežasčių su vienu asmeniu elgiamasi mažiau palankiai nei panašioje situacijoje yra, buvo ar galėjo būti elgiamasi su kitu asmeniu.
- b) netiesioginė diskriminacija yra akivaizdi tada, kai dėl akivaizdžiai neutralių sąlygų, kriterijų ar taikomos praktikos tam tikrą religiją ar įsitikinimus išpažįstantys, tam tikrą negalią turintys, tam tikro amžiaus ar tam tikros seksualinės orientacijos asmenys gali patekti tam tikru atžvilgiu į prastesnę padėtį nei kiti asmenys, nebent:
 - i) tas sąlygas, kriterijus ar taikomą praktiką objektyviai pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama atitinkamomis [tinkamomis] ir būtinomis priemonėmis <...>

<...>“

Rumunijos teisė

- 14 2004 m. birželio 28 d. *legea n° 303/2004 privind statutul judecătorilor și al procurorilor* (Įstatymas Nr. 303/2004 dėl teisėjų ir prokurorų statuso; *Monitorul Oficial al României*, I dalis, 2005 m. rugsėjo 13 d., Nr. 826) 83 straipsnyje buvo nustatyta, kad teisėjai gali tuo pat metu eiti tik dėstytojo pareigas aukštojoje mokykloje. Be to, šiame įstatyme buvo numatyta, kad teisėjai ir prokurorai, nustoję eiti savo pareigas dėl to, kad išėjo į pensiją, kartu su senatvės pensija galėjo gauti ir pajamų iš profesinės veiklos, nesvarbu, koks šių pajamų dydis.
- 15 2009 m. lapkričio 5 d. priimtas *legea n° 329/2009 privind reorganizarea unor autorități și instituții publice, raționalizarea cheltuielilor publice, susținerea mediului de afaceri și respectarea acordurilor-cadru cu Comisia Europeană și Fondul Monetar Internațional* (Įstatymas Nr. 329/2009 dėl tam tikrų valdžios institucijų ir viešųjų institucijų reorganizavimo, viešųjų išlaidų racionalizavimo, paramos verslo bendruomenei ir bendrųjų susitarimų, sudarytų su Europos Komisija ir Tarptautiniu valiutos fondu, laikymosi; *Monitorul Oficial al României*, I dalis, 2009 m. lapkričio 9 d., Nr. 761).
- 16 Šio įstatymo 2 straipsnyje numatyta, kad juo nustatytos priemonės yra išimtinio pobūdžio ir jomis siekiama mažinti ekonominės krizės pasekmes ir vykdyti išipareigojimus pagal susitarimo memorandumą ir patvirtinamąjį susitarimą, kurį Rumunija sudarė su Komisija ir Tarptautiniu valiutos fondu (TVF).
- 17 Minėtu įstatymu, be kita ko, įpareigota mažinti darbo užmokestį, ši priemonė buvo taikoma akademinės veiklos srityje. To paties įstatymo 3 straipsnyje nurodyta, kad priemonėmis, patvirtintomis pagal susitarimo memorandumą, siekiama įveikti finansų krizę. Šios priemonės apima personalo išlaidų mažinimą viešojo administravimo srityje, mažinant darbo užmokestį, taip pat reorganizuojant arba panaikinant valdžios institucijas, kai jos buvo prijungtos, sujungtos, padalytos arba sumažintas darbuotojų skaičius.
- 18 Įstatymo Nr. 329/2009 17–26 straipsniais draudžiama kartu gauti grynąją pensiją ir pajamų iš veiklos viešosios valdžios institucijose, jei šios pensijos dydis viršija vidutinio bendrojo nacionalinio darbo užmokesčio dydį, kuriuo remiantis sudaromas valstybės socialinės apsaugos biudžetas.
- 19 Minėto įstatymo 18 straipsnyje numatyta, kad jo 17 straipsnyje nurodyti išėję į pensiją asmenys turi raštu pareikšti, ar pasirenka sustabdyti pensijos mokėjimą, kol vykdo profesinę veiklą, ar nutraukia darbo santykius, tarnybos santykius ar paskyrimo akto pasekmes, jei jiems mokamos grynosios pensijos dydis viršija vidutinį bendrąjį nacionalinį darbo užmokestį. Galiausiai Įstatymo Nr. 329/2009 20 straipsnyje nurodyta, kad, neįvykdžius šio įpareigojimo per nustatytą terminą pareikšti savo valią, pagal individualią darbo sutartį ar paskyrimo aktą atsiradę darbo santykiai, taip pat tarnybos santykiai nutrūksta savaime.
- 20 2004 m. gruodžio 2 d. *legea n° 554/2004 privind contenciosului administrativ* (Administracinės teisenos įstatymas Nr. 554/2004; *Monitorul Oficial al României*, I dalis, 2004 m. gruodžio 7 d., Nr. 1154, toliau – Įstatymas Nr. 554/2004) 21 straipsnis yra papildomas pagrindas (neskaitant Civilinio proceso kodekse numatytųjų), kuriuo remiantis gali būti peržiūrėtas galutinis ir neskundžiamas teismo sprendimas, jei juo pažeidžiamas Sąjungos teisės viršenybės principas.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 21 E. Florescu, I. Poiană ir M. Bădilă buvo teisėjai. Paskyrus juos teisėjais, kiekvienas atskirai po laimėto konkurso sudarė neterminuotas darbo sutartis dėstytojo vietai Sibiu teisės fakultete užimti. Taigi jie dirbdami teisėjais dar užsiėmė akademinė veikla universitete.

- 22 2009 m. šie pareiškėjai pagrindinėje byloje po daugiau nei 30 metų darbo paprašė, kad jiems būtų mokama su teisėjo pareigomis susijusi pensija. Tuo metu remiantis Įstatymu Nr. 303/2004 jie galėjo kartu gauti senatvės pensiją ir pajamas iš akademinės veiklos.
- 23 Priėmus Įstatymą Nr. 329/2009, kuris draudžia kartu gauti tokias pajamas, E. Florescu, I. Poiană ir M. Bădilă paprašė sustabdyti senatvės pensijos mokėjimą jiems nuo 2010 m. sausio 1 d. Todėl Sibiu regioninė pensijų kasa 2009 m. gruodžio 28 d. priėmė sprendimą sustabdyti šių pensijų mokėjimą.
- 24 Iš 2009 m. lapkričio 4 d. *Curtea Constituțională* (Konstitucinis Teismas, Rumunija) sprendimo, kuriame šis teismas Įstatymą Nr. 329/2009 pripažino atitinkančiu Konstituciją, kiek šio įstatymo 17–26 straipsniai nesusiję su asmenimis, kurių mandato trukmė aiškiai nustatyta Konstitucijoje, matyti, kad draudimas kartu gauti senatvės pensiją ir atlyginimą iš viešojo sektoriaus netaikomas asmenims, turintiems įstatymų leidžiamosios ar vykdomosios valdžios mandatą, *Curtea de Conturi* (Audito Rūmai, Rumunija), *Curtea Constituțională* (Konstitucinis Teismas), *Consiliul Superior al Magistraturii* (Aukščiausioji teisėjų taryba, Rumunija) ir *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Aukščiausiasis kasacinis ir teisingumo teismas, Rumunija) nariams.
- 25 2010 m. kovo 1 d. pareiškėjai pagrindinėje byloje *Tribunalul Sibiu* (Sibiu teismas, Rumunija) pateikė ieškinį, prašydami panaikinti su jais susijusius pagal Įstatymą Nr. 329/2009 priimtus sprendimus sustabdyti pensijų mokėjimą ir nurodyti atsakovėms pagrindinėje byloje sumokėti jiems nuo 2010 m. sausio mėn. nemokėtas pensijas. Grįsdami savo ieškinius jie nurodė, jog nors Įstatymas Nr. 329/2009 buvo priimtas laikantis susitarimo memorandumo, jo 17–26 straipsniai, susiję su senatvės pensijų sudėjimo su darbo užmokesčiu tvarka, neatitinka Sąjungos teisės, būtent ES sutarties ir Chartijos nuostatų.
- 26 Ieškinį *Tribunal Sibiu* (Sibiu teismas) atmetė 2012 m. gegužės 3 d. sprendimu. Dėl šio sprendimo pateiktą apeliacinį skundą *Curtea de Apel Alba Iulia, Secția pentru conflicte de muncă și asigurări sociale* (Alba Julijos apeliacinio teismo Darbo ginčų ir socialinės apsaugos bylų kolegija, Rumunija) atmetė 2012 m. lapkričio 9 d. sprendimu.
- 27 Tada E. Florescu, I. Poiană ir M. Bădilă prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui padavė prašymą peržiūrėti šį sprendimą ir prašė jį visą atšaukti ir iš naujo priimti sprendimą dėl jų ieškinio. Mirus M. Bădilă, jo paveldėtojos C. Diaconu, A. Vidrighin ir E. E. Bădilă įstojo į pagrindinę bylą. Grįsdami savo prašymą peržiūrėti sprendimą pareiškėjai pagrindinėje byloje paprašė *Curtea de Apel Alba Iulia* (Alba Julijos apeliacinis teismas) kreiptis į Teisingumo Teismą ir pateikti prejudicinius klausimus.
- 28 Tokiomis aplinkybėmis *Curtea de Apel Alba Iulia* (Alba Julijos apeliacinis teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar [susitarimo memorandumas] gali būti laikomas teisinę galią turinčiu aktu, sprendimu, pranešimu ar kt., kaip tai suprantama pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją (1976 m. vasario 3 d. Sprendimas *Flavia Manghera ir kt.*, 59/75, EU:C:1976:14 ir 1997 m. kovo 20 d. Sprendimas *Prancūzija / Komisija C-57/95*, EU:C:1997:164), ir todėl gali būti prašoma Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jį išaiškinti?
 2. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar [susitarimo memorandumas] turi būti aiškinamas taip, kad, siekiant sušvelninti ekonominės krizės poveikį sumažinant išlaidas personalui, Europos Komisija teisėtai gali įpareigoti priimti nacionalinį įstatymą, kuris panaikintų asmens teisę gauti daugiau nei 30 metų kaupiamą, teisėtai apskaičiuotą ir mokėtą pagal ankstesnį įstatymą pensiją, nes šis asmuo pagal darbo sutartį gauna darbo užmokestį už kitą veiklą nei ta, už kurią mokama pensija?

3. Ar [susitarimo memorandumas] turi būti aiškinamas taip, kad, siekiant sušvelninti ekonominės krizės poveikį, Europos Komisija teisėtai gali įpareigoti priimti nacionalinį įstatymą, kuris visiškai ir *sine die* panaikintų asmens teisę gauti daugiau nei 30 metų kauptą, teisėtai apskaičiuotą ir mokėtą pagal ankstesnį įstatymą pensiją, nes šis asmuo pagal darbo sutartį gauna darbo užmokestį už kitą veiklą nei ta, už kurią mokama pensija?
4. Ar [susitarimo memorandumas] *in integrum* ir konkrečiai jo 5 punkto d papunktis, susijęs su valstybės tarnybos pertvarkymu ir efektyvumo didinimu, turi būti aiškinami taip, kad, siekiant sušvelninti ekonominės krizės poveikį, Europos Komisija teisėtai įpareigojo priimti nacionalinį įstatymą, pagal kurį į pensiją išėjusiems valstybės tarnautojams neleidžiama mokėti pensijos, kai jie gauna atlyginimą?
5. Ar Chartijos 17, 20, 21 ir 47 straipsniai, ESS 6 straipsnis, SESV 110 straipsnis, Sąjungos teisėje užtikrinamas teisinio tikrumo principas ir Teisingumo Teismo praktika gali būti aiškinami kaip draudžiantys tokią nuostatą, kaip Įstatymo Nr. 554/2004 21 straipsnio 2 dalis, kurioje Europos Sąjungos teisės viršenybės principo pažeidimo atveju numatyta galimybė peržiūrėti nacionalinių teismų sprendimus tik administracinėse bylose, tačiau nesuteikta galimybės peržiūrėti nacionalinių teismų sprendimų kitose bylose (civilinės, baudžiamosios ar komercinės teisės), net jei pastaraisiais sprendimais buvo pažeistas tas pats Europos Sąjungos viršenybės principas?
6. Ar pagal ESS 6 straipsnį draudžiami valstybės narės teisės aktai, pagal kuriuos pensija karjeros teisėjams, apskaičiuota pagal jų daugiau nei 30 metų mokėtas įmokas, mokama tik nutraukus darbo sutartį dėl teisės srities dalykų dėstyimo universitete?
7. Ar pagal ESS 6 straipsnį, Chartijos 17 straipsnio 1 dalį ir Teisingumo Teismo jurisprudenciją draudžiami teisės aktai, pagal kuriuos iš asmens atimama nuosavybės teisė į pensiją, sukauptą daugiau nei 30 metų mokant įmokas, kai už akademinę veiklą universitete teisėjai atskirai mokėjo ir vis dar moka įmokas senatvės pensijai?
8. Ar ESS 6 straipsnis, Direktyvos 2000/78 <...> 2 straipsnio 2 dalies b punktas ir Teisingumo Teismo jurisprudencija neleidžia valstybės narės Konstituciniam Teismui, vykdančiam įstatymo atitikties konstitucijai kontrolę, priimti sprendimo, kuriame nurodoma, kad teisė kartu gauti pensiją ir atlyginimą suteikiama tik pagal mandatą skiriamiems asmenims, o karjeros teisėjai tokios teisės neturi, nes jiems draudžiama gauti per daugiau nei 30 metų sukauptą pensiją, jei jie dėsto teisės dalykus universitete?
9. Ar ESS 6 straipsnis ir Teisingumo Teismo jurisprudencija draudžia teisės aktus, pagal kuriuos teisėjų pensijos, sukauptos daugiau nei 30 metų mokant įmokas, mokėjimas *sine die* siejamas su akademinės veiklos universitete nutraukimu?
10. Ar ESS 6 straipsnis ir Teisingumo Teismo jurisprudencija draudžia teisės aktus, pagal kuriuos pažeidžiama teisinga pusiausvyra tarp asmens nuosavybės apsaugos ir bendrojo intereso reikalavimų, atimant tik iš vienos konkrečios asmenų grupės teisę gauti teisėjo pensiją dėl to, jog šie asmenys užsiima akademinė veikla universitete?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 29 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar susitarimo memorandumas, kurį prašoma išaiškinti, turi būti laikomas Sąjungos institucijos priimtu aktu, kaip tai suprantama pagal SESV 267 straipsnį, ir todėl Teisingumo Teismo gali būti prašoma jį išaiškinti.
- 30 Remiantis suformuota jurisprudencija SESV 267 straipsnis suteikia Teisingumo Teismui kompetenciją priimti prejudicinį sprendimą dėl visų be išimties Sąjungos institucijų priimtų aktų galiojimo ir išaiškinimo (1989 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *Grimaldi*, C-322/88, EU:C:1989:646, 8 punktas ir 2006 m. gegužės 11 d. Sprendimo *Friesland Coberco Dairy Foods*, C-11/05, EU:C:2006:312, 36 punktas).
- 31 Šiuo atveju reikia pažymėti, kad susitarimo memorandumas buvo sudarytas tarp Europos bendrijos, atstovaujamos Komisijos, ir Rumunijos. Šio memorandumo teisinis pagrindas – SESV 143 straipsnis, kuris suteikia Sąjungai kompetenciją skirti savitarpio pagalbą valstybei narei, kurios valiuta nėra *euro* ir kuri susiduria su mokėjimų balanso sunkumais ar kuriai kyla tokių rimtų sunkumų grėsmė. Pagal šią nuostatą Komisija rekomenduoja Tarybai, esant tam tikroms sąlygoms, skirti savitarpio pagalbą ir tinkamus tos pagalbos būdus. Taryba turi skirti tokią savitarpio pagalbą ir nustatyti šios pagalbos sąlygas ir būdus priimdama direktyvas ar sprendimus.
- 32 Reglamente Nr. 332/2002 nustatyta SESV 143 straipsnyje numatytam savitarpio pagalbos mechanizmui taikoma tvarka. Šio reglamento 1 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad Komisijai pagal Tarybos sprendimą, priimtą vadovaujantis šio reglamento 3 straipsniu ir pasitarus su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, suteikiami įgaliojimai Sąjungos vardu sudaryti sutartis dėl skolinimosi kapitalo rinkose ar sutartis su finansinėmis institucijomis.
- 33 Reglamento Nr. 332/2002 3a straipsnio pirmame sakinyje numatyta, kad Komisija ir suinteresuotoji valstybė narė sudaro susitarimo memorandumą, kuriame išsamiai išdėstomos remiantis šio reglamento 3 straipsniu Tarybos nustatytos sąlygos. Sąjungos ir Rumunijos sudarytas susitarimo memorandumas, kurį išaiškinti prašo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, buvo priimtas laikantis šios procedūros, Taryba priėmė du sprendimus, t. y. Sprendimą 2009/458 dėl savitarpio pagalbos Rumunijai pagal SESV 143 straipsnį skyrimo ir Sprendimą 2009/459, kuriuo suteikė šiai valstybei narei ne didesnę nei 5 mlrd. EUR vidutinės trukmės paskolą ir kurio 2 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad ekonominės politikos sąlygos, kurioms esant Sąjunga suteikia finansinę pagalbą, išdėstytos susitarimo memorandume.
- 34 Todėl, kaip generalinis advokatas nurodė išvados 52 punkte, susitarimo memorandumu sukonkretinamas Sąjungos ir valstybės narės įsipareigojimas dėl šių šalių suderėtos ekonominės programos, kuria ši valstybė narė įsipareigoja laikytis iš anksto nustatytų ekonominių tikslų, kad gautų Sąjungos finansinę pagalbą, jei laikysis šio įsipareigojimo.
- 35 Kaip aktas, kurio teisinis pagrindas yra šio sprendimo 31–33 punktuose nurodytos Sąjungos teisės nuostatos ir kurį sudarė, be kita ko, Sąjunga, atstovaujama Komisijos, susitarimo memorandumas yra Sąjungos institucijos aktas, kaip tai suprantama pagal SESV 267 straipsnio b punktą.
- 36 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti taip: susitarimo memorandumas turi būti laikomas Sąjungos institucijos priimtu aktu, kaip tai suprantama pagal SESV 267 straipsnį, kurį Teisingumo Teismas gali aiškinti.

Dėl antrojo–ketvirtojo prejudicinių klausimų

- 37 Savo antruoju–ketvirtuoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar susitarimo memorandumas turi būti aiškinamas kaip įpareigojantis priimti tokį nacionalinės teisės aktą, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kuriame numatytas draudimas kartu gauti grynąją senatvės pensiją ir pajamų, susijusių su viešosiose institucijose vykdoma veikla, jei šios pensijos dydis viršija bendrąjį vidutinį nacionalinį darbo užmokestį, kuriuo remiantis sudaromas valstybės socialinės apsaugos biudžetas.
- 38 Šiuo atžvilgiu pažymėtina, kad, kaip buvo nurodyta atsakant į pirmąjį klausimą, susitarimo memorandumas yra įsipareigojimo tarp Sąjungos ir valstybės narės dėl ekonominės programos konkretinimas, leidžiantis pastarajai pasinaudoti vidutinės trukmės finansinės pagalbos valstybių narių mokėjimų balansams priemone, nurodyta SESV 143 straipsnyje ir detalizuota Reglamente Nr. 332/2002. Jame įtvirtinti tam tikri reikalavimai dėl ekonominės politikos, kurių reikia laikytis norint gauti finansinę pagalbą ir kurie buvo parengti bendru Komisijos ir Rumunijos valdžios institucijų sutarimu, laikantis Sprendimo 2009/459 nuostatų.
- 39 Šio memorandumo 5 punkto pirmoje pastraipoje šiuo klausimu nurodyta, kad kiekviena pagalbos dalis bus išmokama tik jeigu bus vykdoma Rumunijos vyriausybės ekonominė programa. Kiekvienai pagalbos daliai nustatyti konkretūs ekonominės politikos biudžetinio ar kokybinio pobūdžio kriterijai, kurie išsamiai aprašyti minėto memorandumo I priede ir kurių Rumunija turi laikytis siekdama šios programos tikslų, t. y. fiskalinis konsolidavimas, fiskalinis valdymas, monetarinė politika, finansų sektoriaus reglamentavimas ir galiausiai struktūrinė reforma. Laikydamosi šių kriterijų Rumunijos valdžios institucijos turi įgyvendinti konkrečius ekonominius sprendimus, kurie leistų pasiekti tikslus ir laikytis Sąjungos institucijų nustatyto grafiko.
- 40 Be to, susitarimo memorandumo 5 punkto b papunkčio ketvirtoje pastraipoje nurodyta, kad pensijų sistema turi būti pertvarkyta imantis tam tikrų priemonių, pavyzdžiui, ilginant pensinį amžių ar indeksuojant viešojo sektoriaus pensijas pagal vartojimo kainas.
- 41 Vis dėlto susitarimo memorandume, nors ir yra privalomame, nėra konkrečių nuostatų, įpareigojančių priimti tokį nacionalinės teisės aktą, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje.
- 42 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąjį–ketvirtąjį klausimus reikia atsakyti taip: šį susitarimo memorandumą reikia aiškinti taip, kad juo neįpareigojama priimti tokio nacionalinės teisės akto, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kuriame numatytas draudimas viešojo sektoriaus pensiją gauti kartu su pajamomis iš viešosiose institucijose vykdomos veiklos, jei šios pensijos dydis viršija vidutinio bendrojo nacionalinio darbo užmokesčio dydį, kuriuo remiantis sudaromas valstybės socialinės apsaugos biudžetas.

Dėl šeštojo, septintojo, devintojo ir dešimtojo klausimų

- 43 Šeštuoju, septintuoju, devintuoju ir dešimtuoju klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar ESS 6 straipsnį ir Chartijos 17 straipsnį reikia aiškinti taip, kad jais draudžiamas toks nacionalinės teisės aktas, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kuriame numatytas draudimas kartu gauti grynąją viešojo sektoriaus pensiją ir pajamų iš viešosiose institucijose vykdomos veiklos, jei šios pensijos dydis viršija tam tikrą ribą.
- 44 Reikia priminti, kad Chartijos taikymo sritis, kiek tai susiję su valstybių narių veiksmais, apibrėžiama jos 51 straipsnio 1 dalyje, pagal kurią Chartijos nuostatos skirtos valstybėms narėms tais atvejais, kai šios įgyvendina Sąjungos teisę (2013 m. vasario 26 d. Sprendimo *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, 17 punktą).

- 45 Nagrinėjamu atveju, kaip nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, Įstatymas Nr. 329/2009 dėl „tam tikrų valdžios institucijų ir viešųjų institucijų reorganizavimo, viešųjų išlaidų racionalizavimo, paramos verslo bendruomenei ir bendrųjų susitarimų, sudarytų su [Komisija] ir [TVF], laikymosi“ buvo priimtas tam, kad Rumunija įvykdytų įsipareigojimus Sąjungai, kuriuos ji prisiėmė pasirašydama susitarimo memorandumą. Pagal šio įstatymo 2 straipsnį jame nustatytomis priemonėmis siekiama „įvykdyti įsipareigojimus, išplaukiančius iš Europos bendrijos ir Rumunijos susitarimo memorandumo“.
- 46 Tarp susitarimo memorandume nustatytų sąlygų, nuo kurių priklauso finansinės pagalbos teikimas, šio memorandumo 5 punkto a papunktyje numatytas viešojo sektoriaus darbo užmokesčio mažinimas, o to paties punkto b papunkčio ketvirtoje pastraipoje nurodyta, kad, siekiant ilgainiui gerinti viešųjų finansų padėtį, reikia reformuoti svarbiausius pensijų sistemos parametrus.
- 47 Todėl konstatuotina, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama pajamų kumuliacijos draudimo priemonė, kuria tuo pat metu siekiama dviejų šio sprendimo 46 punkte nurodytų tikslų, įgyvendinami Rumunijos susitarimo memorandume, kuris yra Sąjungos teisės dalis, priimti įsipareigojimai.
- 48 Tiesa, susitarimo memorandumas palieka Rumunijai diskreciją nuspręsti dėl priemonių, kurios tinkamiausios minėtiems įsipareigojimams įgyvendinti. Tačiau, pirma, kai valstybė narė, naudodamasi jai Sąjungos teisės aktu suteikta diskrecija, nustato priemones, tai turi būti laikytina šios teisės įgyvendinimu, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį (žr. šiuo klausimu 2011 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *N. S. ir kt.*, C-411/10 ir C-493/10, EU:C:2011:865, 65–68 punktus). Antra, Sprendimo 2009/459 3 straipsnio 5 dalyje ir susitarimo memorandume įtvirtinti tikslai yra pakankamai išsamūs ir konkretūs, kad būtų galima konstatuoti, jog Įstatyme Nr. 329/2009 įtvirtintu pajamų kumuliacijos draudimu siekiama įgyvendinti minėtus memorandumą ir sprendimą, taigi ir Sąjungos teisę, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį. Todėl Chartija taikytina ginčui pagrindinėje byloje.
- 49 Tokiomis aplinkybėmis reikia išnagrinėti, ar Chartijos 17 straipsnis, būtent jo 1 dalis, draudžia tokį nacionalinės teisės aktą, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje. Siekiant nustatyti pagrindinės teisės į nuosavybę taikymo sritį, remiantis Chartijos 52 straipsnio 3 dalimi reikia atsižvelgti, į 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 1 papildomo protokolo 1 straipsnį, kuriame įtvirtinta ši teisė (žr. šiuo klausimu 2008 m. rugsėjo 3 d. Sprendimo *Kadi ir Al Barakat International Foundation / Taryba ir Komisija*, C-402/05 P ir C-415/05 P, EU:C:2008:461, 356 punktą).
- 50 Šiuo klausimu pažymėtina, kad kai teisės aktai numato automatišką socialinių išmokų mokėjimą, šiuos teisės aktus reikia laikyti suteikiančiais šias sąlygas atitinkantiems asmenims turtinį interesą, kuriam taikomas minėtos konvencijos 1 papildomo protokolo 1 straipsnis (2011 m. liepos 7 d. EŽTT sprendimo *Stummer prieš Austriją*, CE:ECHR:2011:0707JUD003745202, 82 punktus). Teisės, išplaukiančios iš socialinio draudimo įmokų mokėjimų, yra turtinės teisės šio straipsnio tikslais (2004 m. spalio 12 d. EŽTT sprendimo *Kjartan Ásmundsson prieš Islandiją*, CE:ECHR:2004:1012JUD006066900, 39 punktus). Vis dėlto minėtame straipsnyje įtvirtinta teisė į nuosavybę negali būti aiškinama kaip suteikianti teisę į konkretaus dydžio pensiją (2004 m. spalio 12 d. EŽTT sprendimo *Kjartan Ásmundsson prieš Islandiją*, CE:ECHR:2004:1012JUD006066900, 39 punktus).
- 51 Dėl Chartijos 17 straipsnio iš Teisingumo Teismo suformuotos jurisprudencijos matyti, kad nuosavybės teisė, užtikrinama šia Chartijos nuostata, nėra absoliuti teisė ir gali būti nustatyti naudojimosi ja apribojimai, pagrįsti Sąjungos siekiamais bendrojo intereso tikslais (žr. šiuo klausimu 2016 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *Ledra Advertising ir kt. / Komisija ir ECB*, C-8/15 P–C-10/15 P, EU:C:2016:701, 69 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

- 52 Pagrindinėje byloje nagrinėjama nacionalinė priemonė iš tikrųjų nėra paprasčiausias asmenų, esančių tokioje situacijoje, kaip pareiškėjai pagrindinėje byloje, teisės į pensiją atėmimas, nes minėti asmenys ir toliau gali gauti senatvės pensiją, jei atsisako tęsti lygiagrečią apmokamą profesinę veiklą viešojoje institucijoje. Vis dėlto tokia priemonė apriboja atitinkamų asmenų naudojimąsi teise į pensiją, nes, jei jie nusprendžia tęsti minėtą veiklą, sustabdomas jų pensijos mokėjimas.
- 53 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad Chartijos 52 straipsnio 1 dalyje nustatyta, jog bet koks šioje Chartijoje pripažintų teisių ir laisvių įgyvendinimo apribojimas turi būti numatytas įstatymo ir nekeisti šių teisių ir laisvių esmės. Laikantis proporcingumo principo, apribojimai naudotis šiomis teisėmis ir laisvėmis galimi tik tuo atveju, kai jie būtini ir tikrai atitinka Sąjungos pripažintus bendrojo intereso tikslus arba reikalingi tam, kad būtų apsaugotos kitų asmenų teisės ir laisvės.
- 54 Taigi reikia išsiaiškinti, ar iš Įstatyme Nr. 329/2009 įtvirtinto draudimo kartu gauti grynąją viešojo sektoriaus senatvės pensiją ir pajamų iš viešosiose institucijose vykdomos veiklos išplaukiančių teisės į nuosavybę apribojimu paisoma nuosavybės teisės esmės, ar jis atitinka bendrojo intereso tikslą ir ar jis yra būtinas.
- 55 Šiuo klausimu reikia pirmiausia pažymėti, kad, kaip matyti iš Įstatymo Nr. 329/2009 2 straipsnio teksto, šis įstatymas yra išimtinio pobūdžio ir laikinas. Be to, juo nepaneigiamas pats teisės į pensiją principas, tiesiog aiškiai nustatytomis ir apibrėžtomis aplinkybėmis apribojama galimybė ja naudotis, t. y. jeigu kartu gaunama ir pensija, ir pajamų iš viešosiose institucijose vykdomos veiklos ir jeigu pensijos suma viršija tam tikrą ribą. Kaip generalinis advokatas nurodė išvados 83 punkte, Įstatymas Nr. 329/2009 nepažeidžia pareiškėjų pagrindinėje byloje teisės į nuosavybę (šiuo atveju pensiją) esmės.
- 56 Taip pat reikia pažymėti, kad Įstatymu Nr. 329/2009 siekiama racionalizuoti viešąsias išlaidas būtent tik dėl pasaulinės finansų ir ekonominės krizės (2012 m. kovo 20 d. EŽTT sprendimo *Ionel Panlife prieš Rumuniją*, CE:ECHR:2012:0320DEC001390211, 21 punktas). Konkrečiai kalbant, pagrindinėje byloje nagrinėjama nacionalinės teisės aktu siekiama sumažinti darbo užmokesčio išlaidas viešajame sektoriuje ir reformuoti pensijų sistemą, kaip buvo numatyta Sprendime 2009/459 ir susitarimo memorandume, kad būtų sumažinti einamųjų mokėjimų balanso sunkumai, privertę Rumuniją prašyti Sąjungos finansinės paramos; ši parama jai buvo suteikta. Šie tikslai yra bendrojo intereso tikslai.
- 57 Dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamo nacionalinės teisės akto tinkamumo ir reikalingumo reikia priminti, kad, atsižvelgiant į ypatingą ekonominę situaciją, valstybės narės turi didelę diskreciją priimdamos sprendimus ekonomikos srityje ir kad jos geriausiai gali nuspręsti dėl priemonių, leidžiančių įvykdyti siekiamus tikslus.
- 58 Be to, Įstatymu Nr. 329/2009 asmenims, kuriems neleidžiama kartu gauti pensijos ir pajamų iš viešojoje institucijoje vykdomos veiklos, nenustatoma neproporcinga ir per didelė našta, nes, pirma, pasirinkti pensijos mokėjimą arba pajamų gavimą jie turi tik jei ta pensija viršija bendrojo vidutinio nacionalinio darbo užmokesčio dydį, kuriuo remiantis sudaromas valstybės socialinės apsaugos biudžetas, ir, antra, jie gali bet kada nuspręsti nutraukti savo darbo santykius ir vėl gauti senatvės pensiją, kaip tai nurodė generalinis advokatas išvados 86 punkte.
- 59 Todėl pagrindinėje byloje nagrinėjama nacionalinės teisės aktu galima įgyvendinti siekiamą bendrojo intereso tikslą ir jis yra būtinas norint šį tikslą pasiekti.
- 60 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į šeštąjį, septintąjį, devintąjį ir dešimtąjį klausimus reikia atsakyti taip: ESS 6 straipsnį ir Chartijos 17 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad jais nedraudžiamas toks nacionalinės teisės aktas, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kuriame numatytas draudimas kartu gauti grynąją viešojo sektoriaus pensiją ir pajamų iš viešosiose institucijose vykdomos veiklos, jei šios pensijos dydis viršija tam tikrą ribą.

Dėl aštuntojo klausimo

- 61 Aštuntuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2000/78 2 straipsnio 2 dalies b punktą reikia aiškinti taip, kad šia nuostata draudžiamas toks nacionalinės teisės akto, kaip nagrinėjamo pagrindinėje byloje, aiškinimas, pagal kurį minėtame akte numatomas draudimas viešojo sektoriaus darbuotojams kartu gauti grynąją senatvės pensiją ir pajamų iš viešosiose institucijose vykdomos veiklos, jei šios pensijos dydis viršija bendrąjį vidutinį nacionalinį darbo užmokestį, kuriuo remiantis sudaromas valstybės socialinės apsaugos biudžetas, ir jis taikomas karjeros teisėjams, tačiau netaikomas asmenims, kuriems suteiktas mandatas pagal nacionalinę konstituciją.
- 62 Reikia pažymėti, kad Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs dėl panašaus klausimo byloje, kurioje buvo priimtas 2015 m. gegužės 21 d. Sprendimas *SCMD* (C-262/14, nepaskelbtas Rink., EU:C:2015:336), susijęs su Direktyvos 2000/78 2 straipsnio 2 dalies ir 3 straipsnio 1 dalies išaiškinimu vertinant tokias pačias nuostatas, kaip įtvirtintos Įstatyme Nr. 329/2009.
- 63 Minėto sprendimo 29 punkte Teisingumo Teismas nusprendė, kad pagal Direktyvos 2000/78 2 straipsnio 1 dalį šioje direktyvos įtvirtintas vienodo požiūrio principas skirtas kovoti su bet kokios formos diskriminacija, pagrįsta vienu iš jos 1 straipsnyje išsamiai išvardytų pagrindų, todėl minėta direktyva nenumato diskriminacijos dėl profesinės kategorijos ar darbo vietos.
- 64 Nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nenurodo jokio 1 straipsnyje nurodyto pagrindo ir formuluodamas savo klausimus tik pamini skirtingą požiūrį, taikomą karjeros teisėjams ir asmenims, kuriems suteiktas mandatas pagal nacionalinę Konstituciją.
- 65 Todėl tokiai situacijai, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, Direktyvos 2000/78 2 straipsnio 2 dalimi nustatyta bendroji kovos su tam tikra diskriminacija sistema netaikoma (žr. 2015 m. gegužės 21 d. Sprendimo *SCMD*, C-262/14, nepaskelbtas Rink., EU:C:2015:336, 31 punktą).
- 66 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į aštuntąjį klausimą reikia atsakyti taip: Direktyvos 2000/78 2 straipsnio 2 dalies b punktą reikia aiškinti taip, kad ši nuostata netaikoma tokiam nacionalinės teisės akto, kaip nagrinėjamo pagrindinėje byloje, aiškinimui, pagal kurį minėtame akte numatomas draudimas viešojo sektoriaus darbuotojams kartu gauti grynąją pensiją ir pajamų iš viešosiose institucijose vykdomos veiklos, jei šios pensijos dydis viršija bendrąjį vidutinį nacionalinį darbo užmokestį, kuriuo remiantis sudaromas valstybės socialinės apsaugos biudžetas, ir jis taikomas karjeros teisėjams, tačiau netaikomas asmenims, kuriems suteiktas mandatas pagal nacionalinę konstituciją.

Dėl penktojo klausimo

- 67 Savo penktuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar lygiavertiškumo ir veiksmingumo principai turi būti aiškinami taip, jog jie draudžia tokias nacionalinės teisės nuostatas, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, numatančias, kad, jei pažeidžiamas Sąjungos teisės viršenybės principas, gali būti peržiūrėti tik administracinėse bylose priimti sprendimai, įgiję *res judicata* galią.
- 68 Atsižvelgiant į atsakymus, pateiktus į kitus klausimus, nėra reikalo atsakyti į šį klausimą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- ⁶⁹ Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiai teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. **Susitarimo memorandumą, sudarytą 2009 m. birželio 23 d. Bukarešte ir Briuselyje, reikia laikyti Europos Sąjungos institucijų priimtu aktu, kaip tai suprantama pagal SESV 267 straipsnį, dėl kurio Europos Sąjungos Teisingumo Teismas gali pateikti išaiškinimą.**
2. **Susitarimo memorandumą, sudarytą 2009 m. birželio 23 d. Bukarešte ir Briuselyje, reikia aiškinti taip, kad juo neįpareigojama priimti tokio nacionalinės teisės akto, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kuriame numatytas draudimas viešojo sektoriaus pensiją gauti kartu su pajamomis iš viešosiose institucijose vykdomos veiklos, jei šios pensijos dydis viršija vidutinio bendrojo nacionalinio darbo užmokesčio dydį, kuriuo remiantis sudaromas valstybės socialinės apsaugos biudžetas.**
3. **ESS 6 straipsnį ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 17 straipsnį reikia aiškinti taip, kad jais nedraudžiamas toks nacionalinės teisės aktas, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kuriame numatytas draudimas kartu gauti grynąją viešojo sektoriaus pensiją ir pajamų iš viešosiose institucijose vykdomos veiklos, jei šios pensijos dydis viršija tam tikrą ribą.**
4. **2000 m. lapkričio 27 d. Direktyvos 2000/78/EB, nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus, 2 straipsnio 2 dalies b punktą reikia aiškinti taip, kad ši nuostata netaikoma tokiam nacionalinės teisės akto, kaip nagrinėjamo pagrindinėje byloje, aiškinimui, pagal kurį minėtame akte numatomas draudimas viešojo sektoriaus darbuotojams kartu gauti grynąją pensiją ir pajamų iš viešosiose institucijose vykdomos veiklos, jei šios pensijos dydis viršija bendrąjį vidutinį nacionalinį darbo užmokestį, kuriuo remiantis sudaromas valstybės socialinės apsaugos biudžetas, ir jis taikomas karjeros teisėjams, tačiau netaikomas asmenims, kuriems suteiktas mandatas pagal nacionalinę konstituciją.**

Parašai.